Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

Simpozijum Perinatalni trendovi i socioekonomski status u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 20 decembar /prosinac 2008.

Šimić, Srećko; Mehmedbašić, Senad

2009

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/handle/123456789/867

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/

AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE
АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

POSEBNA IZDANJA
KNJIGA CXXII

Odjeljenje medicinskih nauka
Knjiga 35

SIMPOZIJUM

PERINATALNI TRENDOVI I SOCIOEKONOMSKI STATUS U BOSNI I HERCEGOVINI

Sarajevo, 20. decembar/prosinac 2008.

Uredili

Srećko Šimić
Senad Mehmedbašić

SARAJEVO 2009.

PSIHOSOCIJALNI ASPEKTI TRUDNOĆE U REGIJI SJEVERA HERCEGOVINE

Alija Šuko, Alma Vila-Humačkić

Uvod

- Trudnoća je jedno od najznačajnijih i najzahtjevnijih poglavlja u životu žene i njene porodice a svojim psihosocijalnim implikacijama bitna je za društvo u cjelini.
- Slogan Svjetskog dana zdravlja 2005. godine je bio *„Svaka majka i dijete su važni"*, što nam pokazuje da su dobrobit i napredak svakog savremenog društva neposredno povezani sa zdravljem i blagostanjem majke i djeteta.
- Psihosocijalni aspekti trudnoće važni su radi kvaliteta same trudnoće i odluke roditelja za (ponavljano) roditeljstvo. Imati dijete je vid ispunjenog partnerstva i vrlo je važan aspekt života.
- Cilj rada je da evaluira sadašnji psihosocijalni status trudnica u regiji sjevera Hercegovine.

Materijal i metode

- Studija je prospektivna, ciljano randominizirano istraživanje.
- Izvor podataka je anketni list o psihosocijalnom stanju trudnice.
- Ispitanice čini 40 trudnica iz regije sjevera Hercegovine svih gestacijskih dobi, izabrane metodom slučajnog izbora i principom dobrovoljnosti.

ANU BiH АНУ БиХ

Rezultati istraživanja

Populacijski parametri

Starosna dob pacijenta			
Do 18 god.	18-25 god.	25-35 god.	35-50 god.
	13	24	3
	32,5%	60%	7,5%

Tabela 1.1.

Dvije trećine trudnica čine one u dobi između 25-25 godine. U ispitivanoj grupi nema maloljetnica.
Trudnice u dobi od 18-35 godina starosti su zastupljene u ispitivanoj grupi sa 92,5%, što odgovara starosnoj dobi trudnica i u Bosni i Hercegovini.

Bračni status			
Udata	Neudata	Udovica	Rastavljena
38	2		
95%	5%		

Tabela 1.2.

U ispitivanoj grupi dominiraju trudnice koje su udate-95%.
Naše društvo je tradicionalno pri čemu dominiraju bračne zajednice u odnosu na razvijene evropske zemlje gdje je udio vanbračnih zajednica izrazito visok.

Školska sprema		
Osnovna	Srednja	Visoka
5	25	10
12,5%	62.5%	25%

Tabela 1.3.

Skoro dvije trećine trudnica čine one koje su sa srednjom školom, a udio visoko-obrazovanih je 25%. S obzirom na školsku spremu našeg stanovništva u prosjeku imamo zadovoljavajući rezultat kod ispitivane grupe trudnica.

Zanimanje			
Domaćica	Radnica	Službenica	Drugo
21	7	7	5
52,5%	17,5%	17,5%	12,5%

Tabela 1.4.

Više od pola trudnica su domaćice, a one koje rade fizičke poslove čine 17,5%. Pod drugo su većinom visokostručni kadrovi/arhitekti, prosvjetni radnici, dipl ing građevine...
U ovom populacijskom parametru nalazimo izrazito visok procenat trudnica koje rade kao domaćice, što posredno govori o statusu žene odnosno trudnice u društvu.

ANU BiH АНУ БиХ

Zaposlenost		Otpuštena sa posla	
Da	Ne	Da	Ne
15	23	2	
37,5%	57,5%	5%	

Tabela 1.5.

Zaposlenost iznosi 37% što je mali procenat u odnosu na ukupnu populaciju, a 5% otpuštenih u ovoj grupi je relativno mali broj s obzirom na stanje privrede danas. 57,5% nezaposlenih u ispitivanoj grupi trudnica nam pokazuje kakva je ravnopravnost žene a samim tim i trudnice u društvu.

Zdravstveno osiguranje	
Da	Ne
31	9
77,5%	22,5%

Tabela 2.

22,5% trudnica u ispitivanoj grupi nisu zdravstveno osigurane. Zdravstveno osjetljivoj grupi trudnica treba osigurati potpuno zdravstveno osiguranje tokom čitave trudnoće te godinu dana nakon poroda na bazi solidarnosti jer će se samo na takav način omogućiti provođenje adekvatne perinatalne zaštite po svim postulatima savremene medicinske zaštite.

Stalni radni odnos	Nezaposlen	Povremeno radi	Prima penziju	Prima invalidninu	Prima borački dodatak
22	4	8		4	1
55%	10%	20%		10%	2,5%

Tabela 3. Zaposlenje supruga

30% supruga ne radi ili pak povremeno radi što je veoma visok udio, čime se stvara dodatna nesigurnost u porodici. 12,5% supruga prima invalidninu ili borački dodatak koji su nesigurni izvori prihoda i direktno zavise od političkih odluka.

Socijalna pomoć	Dječiji dodatak	Naknada za nezaposlene	Ostalo
1	2	2	2
2,5%	5%	5%	5%

Tabela 4. Drugi izvori primanja

17,5% porodica ima neki vid socijalnih davanja što je s obzirom na prethodno iznesene podatke nedovoljno u ovakvoj populaciji. Biće potrebno u narednom periodu poboljšati socijalnu politiku a što se može uraditi samo paketom novih zakona o socijalnoj zaštiti na državnom nivou.

Stan: Uslovan		Kuća: Uslovna		Podstanari		Živimo u zajednici	
Da	Ne	Da	Ne	Da	Ne	Da	Ne
12		12		6		10	
30%		30%		15%		25%	

Tabela 5. Stambene prilike

40% porodica žive u neuslovnim stambenim objektima što je veliki broj s obzirom na osjetljivost grupe.

Dovoljna za život		Mogu podmiriti potrebe djece	
Da	Ne	Da	Ne
29	4	8	1
72,5%	10%	20%	2,5%

Tabela 6. Ukupna primanja porodice

10% trudnica u ispitivanoj grupi nema dovoljno sredstava za život a 2,5% ne mogu podmiriti potrebe djece. Ovi podaci sugerišu na nedovoljnu socijalnu skrb za ovu populaciju koja je izrazito osjetljiva a stub je društva.

Broj djece					Broj abortusa		
1	2	3	4	Više	1	2	Više
19	2				3	2	
47,5%	5%				7,5%	5%	

Tabela 7. Rodila sam

47,5% čine trudnice koje nose svoje drugo dijete, a u ispitivanoj grupi samo je 5% onih koje će rađati treći put.
Ovi podaci su uobičajeni za kompletnu populaciju trudnica u Bosni i Hercegovini. Broj trudnica koje su prethodno imale pobačaje iznosi 12,5% što je izrazito veliki broj za ispitivanu grupu.

ANU BiH АНУ БиХ

Rodili biste još					Ne biste više rađali	
1	2	3	4	Više djece	Da	Ne
12	13	4			11	
30%	32,5%	10%			27.5%	

Tabela 8. Da je socijalni status porodice bolji

72,5% trudnica izjavljuje da bi rodilo još djece da je socijalni status porodice bolji. 27,5% izjavljuje da više ne bi rađalo a ovo se odnosi najvećim dijelom na visoko-obrazovane trudnice koje su u dobi iznad trideset godina.

Da	Ne
28	12
70%	30%

Tabela 9. Da li biste rodili još djece kad bi se pravo na naknadu za vrijeme porođajnog odsustva produžilo na više od jedne godine?

Ovi podaci se praktično poklapaju sa prethodnim podacima i samim tim govore o potrebi zakonskog regulisanja ove oblasti na državnom nivou.

Da	Ne
35	5
87.5%	12,5%

Tabela 10. Da li smatrate da bi pravo na nadoknadu za vrijeme porođajnog odsustva zaposlene i nezaposlene majke trebalo izjednačiti?

87,5% trudnica smatra da bi trebalo izjednačiti zaposlene i nezaposlene u pogledu naknade za vrijeme porođajnog odsustva. Ovo je visok procenat i ukazuje na potrebu izjednačavanja svih trudnica, a što je naša država dužna uraditi donošenjem državnih planova na osnovu obaveza iz Pekinške deklaracije i platforme za djelovanje na Četvrtoj svjetskoj konferencinji UN-a o ženama održanoj u Pekingu 1995 godine.

Da	Ne
22	18
55%	45%

Tabela 11. Da li bi novčana stimulacija države uticala na vašu odluku da rodite troje i više djece?

АНУ ВиН АНУ БиХ

45% trudnica je odgovorilo da ne bi rađalo troje i više djece što je znak nepovjerenja u državu a što dovodi u ispitivanoj grupi do frustracija i apatije u pogledu rađanja većeg broja djece.

Koje mjere, po vašem mišljenju, država treba poduzeti da bi mladi bračni parovi imali više od dvoje djece?

Odgovori

- Stalno zaposlenje
- Socijalna pomoć porodicama sa više djece
- Zakonski regulisati porodiljske naknade
- Adekvatno stambeno zbrinjavanje mladih

**Trudnice su u odgovorima davale više prijedloga, koje smo poredali po učestalosti.*

Zaključci

Država Bosna i Hercegovina kao članica UN-a je dužna imati državne planove na osnovu obaveza iz Pekinške deklaracije i platforme za djelovanje na Četvrtoj svjetskoj konferenciji o ženama održanoj u Pekingu 1995. godine.

1. Psihosocijalni status trudnica istraživane regije je nepovoljan po trudnoću i planiranje narednih trudnoća.
2. Moramo konstatirati da država Bosna i Hercegovina nema cjelovitu i sveobuhvatnu nacionalnu pronatalitetnu politiku
3. Svaka mjera pronatalitetne politike doprinijeće poboljšavanju ovakvih negativnih tendencija.

Pronatalitetna politika treba da bude kvalitativna i to eugeničkog tipa koja ima za cilj poboljšanje kvalitativnih značajki stanovništva što će se ostvariti kroz mjere zdravstvene, obrazovne i nekih mjera ekonomske politike.

Ciljevi pronatalitetne politike treba da budu:

1. Stvoriti pretpostavke za rješavanje stambene problematike.
2. Zakonski urediti potpuno zdravstveno osiguranje za sve trudnice na bazi solidarnosti na državnom nivou.
3. Smanjiti trend iseljavanja stanovništva vitalne dobi.
4. Omogućiti uključivanje svih građana u svijet rada.
5. Osigurati obrazovanje dugoročno nezaposlenih osoba.
6. Podići konkurentnost roditelja sa otežanim koeficijentom zapošljivosti na tržištu rada.
7. Osigurati uvjete za povoljno kreditiranje malih porodičnih biznisa.
8. Smanjiti neuravnoteženost u razvoju pojedinih regija.